

NOVICE

kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj IX.

V sreda 2. maliga travna (sredoživna) 1851.

List 14.

Kdo hodi no Dunaj trape lovit,
in zakaj se pusté naši kmetje sleparjem trapati?

Dopis iz Dunaja 27. sušca. N—l. — „Novice“ so že tiste kmete svarile, ki sami na Dunaj hodijo, ali pa druge v svojem imenu sém do svetlega cesarja pošiljajo, se zastran odveze zemljišnega podloštva, ktera nekterim ni po volji, pritoževati, in tako svoj kervavo zasluženi denar tratiti. Toda tiste dobroželjne besede „Novic“ se niso ali po vsem Slovenskem razglasile, ali pa niso hotli ljudje verjeti, da je bila in da je še taka, kot so „Novice“ pravile; zakaj še zmiraj prihajajo nekdanji podložniki in sicer posebno iz Krajskega*) na Dunaj z ravno tistimi nameni. — Da hodijo ti možje na Dunaj le trape lovit, se lahko vsak iz sledečih verstic prepriča.

Nekteri naših kmetov mislijo še zmiraj, čeravno je bilo v „Novicah“ in drugih slovenskih časopisih v tej reči več jasnih podukov brati, da se mora oprostenje zemljišč (gruntov) brez naj manjšega odškodovanja poprejšnjih graščin zgoditi. Tudi tistim poštenim, pravičnem možem, katerim so popred popolnoma verjeli, zdaj v tej zadevi ne verjamejo, če jim postavo po pravici razlagajo. Taki neverni Tomaži se dolgo ne pomišlujejo, in sklenejo cesarja samega zastran te reči prašati iti. Ker pa vsi vendar le ne morejo iti, odpravijo nekoliko izbranih mož na svoje stroške na Dunaj.

Ti možje pridejo sém, gredó tukaj najpred do svojih rojakov, jim povedó, kako in kaj, ter jih nazadnje za svét poprašajo. Kaj hočejo pošteni rojaki, katerim so postave dobro znane, storiti, kot jim postavo razjasniti in jim odsvetovati, cesarja brez koristi s takimi rečmi nadlegovati. — Naši poslanci zdaj sami dobro previdijo, da ne bi pri cesarju potem takemnič opravili, in jo potegnejo klaverni sopet nazaj.

Druzega niso opravili, kot da so denarje svojih volivcov po sreči za vožnjo po železni cesti in za drago hrano spečali.

Da bodete pa védli, kakošni da so vzroki, na ktere se opirajo, jih tudi imenujem: Eni pravijo, da v tistem patentu, to je, razglasu cesarja Ferdinanda I. (kterega so „Novice“ že v letu 1848 naznanile), ni besedice od odškodovanja. Eni pa pravijo, da, če je res, da se mora tista tretjina odškodnine plačati, je pa po gospodih zrajtana tretjina prevelika, to je, da so jim veliko odškodnine po krivici prirajali. Potem ko jih pošteni rojaki podučijo, kakor so „Novice“ svoje bravece že večkrat podučevale, verjamejo, da se motijo, čeravno teško.

Je pa tudi sleparjev, ki kmete nalašč šuntajo, kogar koli med seboj izbrati in ga v imenovani zadevi do cesarja odoraviti. Slepar pa že vé, zakaj tako kvasi; on skerbí za svojo mavho, in kmete le trapá. Ljudje namreč naj raji tistega pošljejo, ki se naj bolj usti,

ker menijo, ta zna dobro govoriti. Tako doseže samogoltni slepar svoj malopridni namen. Njemu ni tedaj mar, na Dunaju kaj v korist kmetov opraviti, ki so ga izbrali, in mu denarjev za potroške zložili. — Ko se prav moško na Dunaj priderdrá, ne skerbí za drugo reč, kot da bi mu kateri bolj znanih rojakov pismeno poterdil, da je bil res na Dunaju.

Tak tiček je bil te dni že drugič tukaj. Ali tukajšnji Slovenci so ga drugič popolnoma spoznali, in nobeden se ni hotel z njim pečati. Ne mara, da je kterege dobil, ki mu je, njegoviga namena prav ne poznavši, poterdil, da je bil ta poslanec res na Dunaju; ali čemu je ta spričba kmetam? ali jim je z njo kaj pomagano? Ali jih ni zviti slepar le trapál in za denar opeharil. Da tak samogoltnik toliko plačila tirja, da je na dobičku, mi ni treba praviti.*)

Zakaj se pa pusté naši kmetje takim požeruham trapati? Po moji misli posebno zato, ker ne znajo rezevi brati, da bi postave sami prebirali in se prepričevali, kako in kaj. Ravno zavoljo tega pa poprosim vse spoštovane bravece tega mojega dobroželjnega dopisa, da bi ga hotli posebno tistim rojakom prebirati, ali jim od njega praviti, kateri ne znajo sami brati, in ki so morebiti ravno zató v popisanih zadevah neverni Tomaži. Ob enem pa jim, lepo Vas prosim, živo priporočite, svoje otroke v šolo pošiljati, da se jim ne bo taka godila, kot njim.

Glas iz Krasa

za obdelanje Krasa.

Mnogo zares dobrih svetov za Kras so nam že Novice prinesle; hvala jim zato! Naj pripusté, de se še en glas iz Krasa za pogojsdenje Krasa zasliši.

Vsaka soseska na Krasu, kakor tudi vsak sosesčan bi si mogel svoje drevne semeniša napraviti, v katerih se bo potrebno sadno in drugo drevje priredilo; ker brez drevnih semeniš se pogojsdenja Krasa dose-glo ne bo.

Nektere soseske na Krasu v bivšim Rihemberškem okrogu pod za drevorejo močno vnetim komisarjem gosp. Antonam Ahčinam so si bile drevne semeniša naredile. V eni tajistih, ko so na spomlad drevesca lepo rasti začele, so zavolj pomanjkanja ograje ovce vse pokončale; izgovor je bil, de so jih zajci pokončali; potem so semeniše zapustili. V drugi pa, kjer je dosti tavžent lepih drevesc zrastle, so nektere na občinski pašnik slabo presadili, nektere med srenjčane razdelili in veliko število drugih pokončali, drevno semeniše prekopal in so ga za vselej zapustili. Po takim ravnanju ni veliko pričakovati!

Na Krasu bi se imele, kjer občinske gmajne nerazdeljene imajo in jih razdeliti ne mislijo, to v 10 ali več delov razdeliti, o začetku nar bolj pripravniši del

*) Poslednji so bili od Rake na Dolenskim.

Pis.

*) Ta ptiček je bil iz Bučke Studenske fare.

Pis.